

пізнавального інтересу учнів початкових класів до освітнього процесу не може бути успішним засвоєння знань, не може бути повноцінним виховання. Тому, актуальною залишається проблема оптимізації освітнього процесу, посилення його пізнавального і виховного потенціалу, стимулювання пізнавального інтересу й самостійності учнів.

Список використаних джерел

1. Бібік Н. М. Формування пізнавальних інтересів молодших школярів : монографія / Н. М. Бібік ; Ін-т педагогіки АПН України. – К., 1998. – 199 с.
2. Брижак Н. Ю. Шляхи формування пізнавальних інтересів у навчальній діяльності молодших школярів / Н. Ю. Брижак // Науковий вісник Чернівецького нац. ун-ту. Серія : Педагогіка та психологія. – Вип. 760. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2015. — С.10-16.
3. Леонтьев А.Н. Предисловие к книге Л.С. Выготского «Избранные психологические исследования» / А.Н. Леонтьев, А.Р. Лурье. – М., 1956. – С. 83.
4. Онищук В. О. Шлях до глибоких знань / В. О. Онищук. – К. : Знання, 1999. – 47 с.
5. Психологія : словарь / Под ред. А. В. Петровского и М.Г. Ярошевского. – М. : Политиздат, 1990. – 494 с.

УДК 373.091.12:005.963.2-051

Гавришко Сергій Гаврилович,
кандидат наук з фізичного виховання і спорту,
доцент кафедри суспільних дисциплін
та фізичної культури,
Роман Інеса Миколаївна,
магістр спеціальності «Освітні, педагогічні науки»,
Мукачівський державний університет

ПЕДАГОГІЧНІ ВИМОГИ ДО ОСОБИСТОСТІ КЛАСНОГО КЕРІВНИКА В ШКОЛІ

У роботі майже кожного вчителя є важка, але дуже важлива місія - бути класним керівником. Одні вчителі вважають цю роботу додатковим навантаженням до своєї викладацької діяльності, інші називають її найголовнішою. Якою б складною не була робота класного керівника, без сумніву, вона потрібна дітям, оскільки основною структурною ланкою в школі є клас. Саме тут організовується пізнавальна діяльність, формуються соціальні відносини між учнями. У класах реалізується турбота про соціальне благополуччя дітей, вирішуються проблеми їх дозвілля, здійснюється первинне об'єднання колективів, формується відповідна емоційна атмосфера.

Класний керівник – це педагог-професіонал, духовний посередник між суспільством і дитиною, організатор системи стосунків на базі різноманітних видів спільної діяльності класного колективу, творець сприятливого морально-

психологічного клімату в класі, координатор зусиль педагогів, сім'ї, соціуму – усіх виховних сил суспільства, які впливають на становлення та розвиток особистості [1, с.3-4].

«У вихованні, – писав К.Д.Ушинський, – все повинно базуватися на особі вихователя, тому що виховна сила виливається тільки з живого джерела людської особистості. Ніякі статuti і програми, ніякий штучний організм закладу, хоч би як хитро він був придуманий, не може замінити особистості в справі виховання» [4, с.123]

С.П.Максимюк відзначає, що «підростаючій людині передусім за все потрібні фізичне здоров'я, моральність і здібності (розумові, трудові, художні, комунікативні, які в свою чергу є базою для формування здібностей для саморозвитку). Тому між цими трьома блоками можна визначити завдання роботи будь-якого педагога, вихователя. Кожен вихователь формує дитину не частинами, а цілісно, тобто повинен піклуватися про здоров'я, моральність і здібності» [3, с.253].

Класний керівник у порівнянні з іншими вчителями виконує додатково дуже важливі функції по вихованню учнів. Тому до нього пред'являються високі педагогічні вимоги, виконання яких створює сприятливі умови для підвищення якості його виховної діяльності.

Розглянемо деякі з них.

1. Високий моральний авторитет

Сила виховного впливу класного керівника на учнів багато в чому залежить від його морального авторитету. Особистість вихователя, його моральне обличчя мають вирішальний вплив на формування свідомості і на поведінку школярів. Це вплив за своїм значенням є незрівненним і незамінним.

Вихователь сам повинен бути вихований. Йому самому необхідно мати високі моральні якості, які він прагне прищепити своїм вихованцям. Це безперечне положення. Якщо класний керівник буде вимагати від своїх учнів дисциплінованої поведінки, а сам буде порушувати порядок в школі, то його вимоги не досягнуть мети. Якщо він буде закликати учнів до правдивості, чесності, а сам буде проявляти нечесність, то його заклик не буде почутий.

Моральне обличчя класного керівника, його вольові якості і позитивні якості - найважливіші передумови підвищення ефективності виховного впливу. Авторитет завойовується, формується в результаті наполегливої праці, зразкової поведінки, відповідального ставлення до дорученої справи.

2. Педагогічна майстерність

Успіх виховної діяльності класного керівника багато в чому залежить від його майстерності. Він не приходить сам по собі, а є результатом наполегливої і повсякденної роботи вихователів щодо підвищення педагогічної кваліфікації, по розширенню політичного і культурного кругозору.

Педагогічна майстерність передбачає ґрунтовне знання свого предмету, розуміння закономірностей виховання та навчання. Навіть А.С. Макаренко говорить: «Дітей захоплює у вихователя впевнені і чіткі знання, вміння, золоті руки, небагатослівність, постійна готовність до роботи» [2, с. 125].

Важливий показник педагогічної майстерності - це наявність умінь і навичок проведення виховної роботи. Від кожного вчителя потрібне вміння організувати клас, згуртувати його в дружній колектив, забезпечити контроль за поведінкою учнів і допомогти формуванню у них моральних рис особистості. А.С.Макаренко вважав, що «вміння виховувати - це все-таки мистецтво, таке ж мистецтво, як добре грати на скрипці або роялі, добре писати картини, бути хорошим фрезерувальником або токарем». Важливий показник педагогічної майстерності - це пошук нових шляхів підходів до дітей, вміння впливати на них. Ефективність виховного впливу на учнів багато в чому залежить від встановлення правильного контакту з класом. Справа ця нелегка. Відразу знайти спільну мову і контакт з класом важко. До того ж для цього необхідно тривалий час. В процесі роботи неминучі конфліктні ситуації. Майстерність вихователя полягає в тому, щоб вчасно підказати учням правильну лінію поведінки, переконати їх, розбудити їх думку, підтримати і повірити в їх сили і можливості.

3. Широкий культурний кругозір

Складні функції і обов'язки класного керівника вимагають від нього високої культури, постійного розширення культурного кругозору. Без цього він не зможе задовольнити різноманітні запити та інтереси учнів.

Підлітки дуже цікаві. Вони часто звертаються з питаннями з приводу нової книги, нового кінофільму. Їх цікавить, що відбувається в нашій країні і за кордоном. Якщо класний керівник задовольняє ці запити, то його авторитет і вплив підвищуються. Якщо ж школярі не знаходять відповіді на їх питання, вони втрачають довіру і повагу до вихователя.

4. Педагогічний такт

Необхідною умовою підвищення ефективності виховної роботи класного керівника є дотримання педагогічного такту. Це показник зовнішньої і внутрішньої педагогічної культури вихователя. Педагогічний такт передбачає, перш за все, повагу до особистості вихованця, чуйне та уважне ставлення до нього, довіру і разом з тим ненав'язливий контроль за його поведінкою, не допускає надмірної опіки і адміністрування. При наявності педагогічного такту легше знайти правильну лінію поведінки і застосувати найбільш раціональні методи педагогічного впливу. Досвідчені вихователі зазвичай не зловживають докорами і нотаціями. Вони терпляче з'ясовують причини недоліків у навчанні і поведінці учня і дають розумні поради, спрямовані на їх усунення. Незнання причин зазвичай призводить до квапливих необдуманих оцінок і рішень. Особливо не варто приймати рішення під дією першого враження або в хвилину роздратування. Роздратування нерідко призводить до погіршення взаємин з учнями, до втрати авторитету. Роздратування нерідко призводить до погіршення взаємин з учнями, до втрати авторитету. Тактовний вихователь все зважає і діє з великою обережністю і делікатністю. Він прагне зрозуміти, усвідомити внутрішні мотиви вчинків і дій учнів і лише після цього приймає ті чи інші методи педагогічного впливу. Ставлення класного керівника до учня повинно бути засноване на глибокій повазі та довірі до його особистості.

Зазвичай конфлікти у педагогів з дітьми виникають там, де немає довіри і поваги до вихованців, де порушується педагогічний такт.

5. Любов і повага до дітей

Розумна любов і повага до дітей - неодмінна умова підвищення ефективності виховної роботи. Хто не любить дітей, той не може стати їх справжнім вихователем, наставником. Ласкою і любов'ю, повагою можна викликати у дітей гарні почуття, виховати потрібні якості, привчити до праці і порядку, до покори й поваги старших. Ніщо так не зближує класного керівника з його вихованцями, як довірливе, щире і уважне ставлення. Якщо він байдуже, а тим більше зневажливо і зверхньо ставиться до своїх учнів, це відділяє його від них і підриває авторитет. А без авторитету неможливо бути вихователем. Любов і повага до школярів не виключає, а обов'язково передбачає високу вимогливість до них. Не можна залишати без уваги недоліки учнів, порушення ними дисципліни і порядку. Любов і довіра до учнів і в той же час висока справедлива вимогливість викликають у відповідь любов до вихователя і глибоку повагу до нього. Школярі поважають строгих і вимогливих, але справедливих вихователів. Вони високо цінують в них ті якості, які допомагають їм стати знаючими і повноцінними людьми.

6. Наявність організаторських здібностей

Виховання дітей – це перш за все організація їх життєдіяльності.

Класний керівник, що володіє організаторськими здібностями, зазвичай не береться за всі справи сам. Він вміло залучає актив і всіх інших учнів, помічників з числа вчителів, батьків, членів виробничих колективів. В результаті він встигає при меншій витраті сил зробити набагато більше тих класних керівників, які за все беруться самі і часто не доводять справу до кінця.

7. Творчий підхід до виховної роботи

До організації виховної роботи слід підходити творчо. Треба постійно думати, проявляти ініціативу і вміло вирішувати педагогічні проблеми. Коли класний керівник працює без вогника, його діяльність стає нудною, одноманітною. Якщо ж він проявляє ініціативу і не допускає шаблонів у своїй роботі, тоді він домагається серйозних успіхів у вихованні.

8. Підвищення кваліфікації класного керівника

Складна і багатостороння виховна діяльність вимагає регулярної і систематичної роботи з підвищення кваліфікації. Не тільки молоді, початківці класні керівники, а й досвідчені вихователі, які пропрацювали в школі багато років, потребують підвищення кваліфікації. Не можна домогтися серйозних успіхів у вихованні дітей, якщо вихователь буде сподіватися тільки на раніше завчені педагогічні правила і методичні прийоми.

Ці основні вимоги, які повинен знати і виконувати будь-класний керівник.

Список використаних джерел

1. Довідник класного керівника в запитаннях та відповідях /авт.-упоряд. М. Є. Канцедал, О. М. Кравцова.— Х.: Веста: Видавництво «Ранок», 2006.— 384 с.

- 2.Макаренко А. С. Из опыта работы / А. С. Макаренко // Пед. соч. в 8 т. – М., 1984. – Т. 4. – С. 368–369
3. Максимюк С.П. Педагогіка.- / С.П. Максимюк // - Навчальний посібник. – К., 2005. – 667с.
4. Ушинський К.Д. Педагогічні статті: твори: в 6 т. - /К.Д.Ушинський//– К. : Рад.шк., 1952. - Т.1. – 281с.

УДК 373.2.091.33

Добош Олена Михайлівна,
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки дошкільної та початкової освіти,
Ничипуренко Ірина Вадимівна,
магістр спеціальності «Дошкільна освіта»,
Мукачівський державний університет

РОЗВИВАЛЬНЕ ОСВІТЄ СЕРЕДОВИЩЕ СУЧАСНОГО ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ: ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

Питання дослідження розвивального освітнього середовища визначається вітчизняними і зарубіжними вченими як одна з найважливіших психолого-педагогічних проблем. Її вирішення пов'язується з посиленням виховного впливу на особистість, оскільки навчання розглядається як перший крок до перетворення середовища сучасного освітнього закладу.

У кінці ХХ століття виник ряд підходів, у межах яких досліджувалося освітнє середовище: комунікативно-орієнтований (В. Рубцов); еколого-особистісний (В. Ясвін); педагогічний (Ю. Мануйлов, С. Сергєєв); інформаційний (М. Черевиків, С. Поздняков, Н. Різник); антропологічний (В. Слободчиков); психодидактичний (В. Орлов, В. Панов, В. Давидов).

Структура феномену «розвивальне освітнє середовище» включає три основні компоненти: провідний – «середовище» та поняття, які характеризують його ознаку, – «освітнє», «розвивальне».

Середовище – це оточення, сукупність природних, предметних та соціальних умов, в яких дитина зростає, опановує науку життя, стає компетентною особистістю з притаманними їй індивідуальними особливостями. Це поле соціальної і культурної діяльності, образ життя, сфера передачі та закріплення соціального досвіду, культури, субкультури, розвитку творчості. Отже, оперуючи поняттям «середовище», мають на увазі все, що оточує дошкільника. Довкілля як цілісність або певну частину цієї цілісності [1, с. 116].

Ю. Мануйлов говорить про те, що середовище це те, посеред чого перебуває суб'єкт, за допомогою чого формується його спосіб життя, що опосередковує його розвиток, і «усереднює» особу [2].

Середовище – сукупність умов, що оточують людину та взаємодіють з нею як з організмом і особистістю. Середовище може бути найближчим

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>